

Finanssiala ry:n eriävä mielipide ehdotuksesta Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Finanssiala ry esittää eriävänä mielipiteenään, että Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallintaa miettineen työryhmän esityksestä (Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta) tulisi poistaa uutta yksilöintitunnusta koskevat osat ja pitäytyä henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuuden poistamiseen sekä henkilötunnusten jakelun laajentamiseen.

Työryhmätyön aikana ei mielestämme ole tullut esille eikä esityksessä ole kyetty tuomaan riittäviä perusteluita uusimuotoisen henkilötunnuksen luomiselle. Esityksen sivulla 1 todetaan aiemman työryhmän osalta seuraavasti: ”Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta (*uusimuotoisesta henkilötunnuksesta*) sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena. Lausuntopalautteen pohjalta henkilötunnusjärjestelmän uudistamista jatkettiin hankkeen toisessa vaiheessa valmistellen kohdennetumpia ja rajatumpia muutoksia, joissa henkilötunnuksen nykyinen muoto säilytettäisiin.”

Käsittääksemme tilanne ei ole edellä kuvatusta hankkeen kuluessa muuttunut. Myös hankkeen elokuussa suorittaman vaikutusarviokyselyn vastauksista käy ilmi, että suuri osa vastaajista ei edelleenkään näe uusimuotoisen yksilöintitunnuksen käyttöönotossa hyötyjä. Joka tapauksessa hyödyt olisivat marginaalisia verrattuna uuden yksilöintitunnuksen toteuttamiskelpoisuuden kyseenalaistaneisiin tekijöihin eli suuriin – Finanssiala ry:n arvion mukaan koko yhteiskunnan tasolla miljardiluokan – kustannuksiin ja henkilötunnuksen korvaavan tunnisteen käyttöönoton käytännön vaikeuksiin. Hankkeessa nyt toteutettavat, tarpeelliset muutokset nykyisen henkilötunnuksen sukupuolisidonnaisuuden poistamiseksi ja riittävyyden takaamiseksi tuottavat myös kustannuksia, joten lopullinen hintalappu nousisi vielä alun perin arvioitua korkeammaksi.

Esitys lähtee siitä, että uusimuotoinen yksilöintitunnus tuotaisiin tässä vaiheessa väestötietojärjestelmän sisäiseen käyttöön ja että halukkaat organisaatiot voisivat halutessaan käyttää sitä yksilöivänä tunnisteenä. Tunniste ei tulisi henkilöiden itsensä tietoon eikä käyttöön. Esityksessä uusimuotoisen tunnuksen hyödyt kuitenkin nojaavat vahvasti siihen, että se olisi otettu käyttöön henkilötunnuksen korvaavana ensisijaisena tunnisteenä. Jää siis epäselväksi, mikä on se välitön hyöty tai välttämätön tarve, johon uutta yksilöintitunnusta tällä hetkellä tarvitaan. Hankkeen kuluessa on myös useaan otteeseen esitetty epäilyksiä rinnakkaiskäytön toimivuudesta organisaatioiden välisessä tietojen vaihdossa.

Lisäksi uuden yksilöintitunnuksen hyötyjen perustelut jäävät ohuiksi. Esityksen mukaan esimerkiksi uusimuotoisen tunnisteen käyttö tunnistamistarkoituksiin voitaisiin tehokkaasti estää lainsäädännöllä ja näin ehkäistä identiteettivarkauksia. Koska tunnistetta ei olla ottamassa yleiseen käyttöön, jää tämä hyöty tässä vaiheessa saavuttamatta. Jostakin syystä esitykseen ei sisälly vastaavaa rajoitusta nykyisen henkilötunnuksen osalta. Esityksessä myös todetaan, että nuikemman tietosisältönsä takia (eli syntymäajan puuttumisen vuoksi) uusi yksilöintitunnus olisi laajemmin organisaatioiden käytettävissä kuin nykyinen henkilötunnus, vaikka toisaalla todetaan, että kyseessä on henkilötieto, jonka käyttöä tietosuojasääntely edelleenkin rajoittaa.